

Lausuntopyyntökysely

03.11.2017

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyssä on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetyks: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Sähköpostin liitteenä on mukana tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Lausunnot pyydetään toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriöön 15.12.2017 klo 16.15 mennessä. Annetut vastaukset ovat julkisia. Lausuntoyhteenvedossa otetaan huomioon vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite: <https://www.webropolsurveys.com/S/5BA5D60FC3D317A3.par>

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Osastopäällikkö ylijohtaja Kirsi Varhila, p. 02951 63338, s-posti kirsi.varhila@stm.fi
Hallitusneuvos Pirjo Kainulainen, p. 02951 63092, s-posti pirjo.kainulainen@stm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, s-posti pekka.jarvinen@stm.fi
Hallitussihteeri Maria Porko, p. 02951 63417, s-posti maria.porko@stm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Suunnittelija Henriikka Tammes, p. 02951 63182, s-posti henriikka.tammes@stm.fi
Projektisihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395, s-posti jaana.aho@stm.fi
Osastosihteeri Maria Outinen, p. 02951 63589, s-posti maria.outinen@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi: Ylöjärven kaupunki
Vastauksen kirjanneen henkilön nimi: Anne Santalahti
Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot
Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä
Toimielimen nimi

Onko vastaaja*

kunta X
sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
sairaanhoitopiiri

maakunnan liitto
 muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
 valtion viranomainen
 järjestö
 yksityinen palveluntuottaja
 joku muu

Kysymykset

Kysymyksiä valinnanvapauslain tavoitteista

Kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvien kustannuksien kasvua 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä. Valinnanvapauslain tarkoituksena on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua sekä vahvistaa palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Lähtökohtaisesti valinnanvapaus voi lisätä asukkaiden hyvinvointia. Valinnanvapaus ehdotetussa muodossaan edellyttää asiakkaalta/potilaalta kuitenkin huomattavaa omaa osaamista ja kykyä käyttää sujuvasti sähköisiä palveluja. Huomioitavaa on myös, että tietyissä sairauksissa, kuten depressiossa, muistisairauksissa, epäluuloisuudessa ja aivovammoissa, aloitekyky muuttuu ja alenee tai on rajoittunutta.

Kun sote-järjestämisvastuu siirretään maakunnille, parantanee maakunnan sisällä alueiden välinen yhdenvertaisuus, mutta väestöryhmien väliseen yhdenvertaisuuteen tai terveyserojen kaventumiseen sillä ei tulle olemaan merkittävää vaikutusta.

Kaikilla maakunnilla ei todennäköisesti tule olemaan samanlaista mahdollisuutta valinnanvapauden toteuttamiseen lain mahdollistamalla tavalla ja samalla turvata oman maakunnan oma palvelutuotanto. Ehdotetussa valinnanvapauslainsäädännössä kytkökset maakunnan ja kuntien hyvinvointityöhön mainitaan vain palveluntuottajan ja maakunnan väliseen sopimukseen kuuluvaksi asiaksi.

2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kaikkien niiden asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet paranevat, jotka käyttävät sujuvasti tietojärjestelmiä, muille henkilöille tilanne voi nykyisestä heikentyä.

3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Ks vastaus 2. Kansalaisten tasapuolisen ja syrjimättömän valinnanvapauden toteuttamiseksi sekä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelujen saannin turvaamiseksi tullaan tarvitsemaan huomattava määrä asiakasneuvoja/ohjaajia.

4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Valinnanvapautta ei lähtökohtaisesti pitäisi tai edes voi rajoittaa paljon palveluja tarvitsevilta henkilöiltä. Monituottajamalliin, mikäli asiakas valitsee useita eri palveluntuottajia, ja valinnanvapauteen liittyvät erilaiset päätökset ja niiden seuranta voivat osoittautua monimutkaiseksi käyttää. Lisäksi mahdolliset huonoksi osoittautuvat valinnat tai hankalaksi koettu toimintamalli voivat johtaa myös jättäytymiseen pois palvelun piiristä, jolloin asiakkaan/potilaan tilanne huononee. Maakunnan eri viranomaisten välillä täytyisi olla hyvin yhteen toimiva ja luotettava tietojärjestelmä, jotta palvelut saadaan tarpeen mukaan ja ajallisesti oikein yhteen sovitettua asiakassuunnitelmaan, jota kaikki palveluntuottajat sitten noudattavat. Laaja-alaisessa palvelutarpeessa olevat asiakkaat tarvitsevat systemaattista palveluohjausta ja -neuvontaa erityisesti yhteensovitettavien palveluiden osalta. Valinnanvapaus saattaa myös vähentää palveluiden piiristä poisjääntiä, sillä tuottajien vaihtaminen helpottuu ja asiakkaat voivat äänestää jaloillaan.

5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Lakiluonnoksessa on elementtejä, joilla pyritään turvaamaan horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio, mutta asiakkaan mahdollisuuksia valita palveluja on runsaasti, jolloin kokonaisuus on vaarassa pirstaloitua. Lisäksi voimaantuloaikojen porrastus voi osaltaan hankaloittaa integraation toteutumista.

Edelleen on huomioitava, että yhden maakunnan alueella asuva henkilö voi valita palveluja myös toisesta maakunnasta. Maakuntien mahdolliset eroavaisuudet palvelulupauksissa ja toimintakäytänteissä sekä erilaiset palvelustrategiat hankaloittanevat integraation toteutumista näissä tilanteissa.

6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Laissa (§24) oleva velvoite tarjota asiakasseteliä voi vaikeuttaa maakunnan järjestämisvastuun toteuttamista. Samoin maakunta velvoitetaan tarjoamaan henkilökohtaista budjettia aina kun tiettyjen muiden lakien määrittelemät edellytykset täyttyvät. Tämä voi vaikeuttaa maakunnan kustannusten hallintaa ja sitä kautta järjestämisvastuun toteuttamista. Kaupungin näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista ottaa kantaa maakunnan järjestämisvastuun toteutumiseen.

7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Laki voisi edistää toimintatapojen muutosta, mutta nyt tämä tavoite jää epäselväksi, koska korostuu nimenomaan valinnanvapauden toteutus. Palvelun laatuun liittyviä asioita tai valinnanvapauden asiakkaalle/potilaalle tuomaa hyötyä ei ole kaikilta osin selvitetty. Valtakunnallisia laatustandardeja/palvelun muutosodotuksia ei ole vielä julkaistu. Koska käypähoitosuosituksia ja maakunnassa vahvistettua hoidonporrastusta oletettavasti kaikkien tuottajien on noudatettava, tullevat palveluinnovaatiot perustumaan maakunnan kehittämiin positiivisiin kannustimiin. Valinnanvapaus edistää kaikkien toimijoiden kehittämien toimintatapojen ja palveluinnovaatioiden toteutumista. Palveluiden toimintakulttuurin muuttaminen ja palveluverkon tiivistäminen tuovat säästöjä, jos muutosasennetta tuetaan maakunnassa.

8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. X ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kolmen miljardin kustannusten hillinnän tavoite voidaan saavuttaa mitä todennäköisimmin ainoastaan palvelutasoa alentamalla ja substanssilainsäädännön muutoksilla sekä palveluverkkoa tiivistäen. Huomioitavaa on myös, että asiantuntija-arvioiden mukaan mm. laajan valinnanvapauden toteuttamisen edellytyksenä oleva potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta turvallisella tavalla toimiva tietojärjestelmä, tulee olemaan kustannuksiltaan hyvinkin merkittävä lisäinvestointi.

Kysymyksiä lakiluonnoksen yksityiskohdista

9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista.

9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Monituottajamallin palvelutuotannon jatkuvuuden turvaaminen poikkeusolosuhteissa on haasteellista.

9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

- a. liian laaja
- b. sopiva
- c. X liian suppea

Vapaamuotoiset huomiot

Sote-keskuksen palveluvalikossa ei riittävästi korostu terveyttä edistävä toiminta, joka on yhteistyötä kuntien ja maakunnan kanssa. Myös päihdehuollon perustason palvelut, joita tällä hetkellä moni terveyskeskus joko tekee itse tai yhteistyössä A-klinikkasäätiön kanssa, eivät näy sote-keskuksen palveluvalikossa. Perustason mielenterveystyö, joka olemassa olevan hoidonporrastuksen mukaan kuuluu perustasolle yleislääkärin ja esim. depressiohoitajien tehtäviin, voisi tulla selkeämmin näkyviin. Toisaalta Sote-keskusten sosiaalipalvelujen pelkkä neuvontapalvelu ei synnytä vielä lain mukaista asiakkuutta, mutta vaatii kuitenkin ammattilaisen (sosiaaliohjaan) tehtävään, jolloin saattaa syntyä pulaa osajista.

9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

- a. liian laaja
- b. X sopiva
- c. liian suppea

Vapaamuotoiset huomiot

Palveluvalikoima on tarkoituksenmukainen edellyttäen, että yhteistyö ja asiakassetelin saanti maakunnasta toimii joustavasti.

9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

- a. X kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Työnjako sinällään on selkeä, mutta asiakastilanteet voivat silti olla ongelmallisia. Esimerkiksi suunterveydenhuollossa toimenpide, joka alkaa normaalina suoran valinnan palveluna, voi muuttua hoitoprosessin aikana asiakasseteliä vaativaksi toimenpiteeksi. Tämä voi aiheuttaa haastavia taitekohtia hoitoketjujen sujuvuuteen, koska maakunnan tulee tehdä hallintopäätöksiä prosessin eri vaiheissa.

9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin

- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Lakiesityksen mukaan Sote-keskuksissa pelkästään neuvotaan asiakasta. Tämä neuvonta ei vielä muodosta sosiaalihuoltolain mukaan asiakassuhdetta. Asiakas joutuisi esim. päihdeasiassa siirtymään maakunnan sosiaalityöntekijän tai maakunnan päihdetiimin hoitoon, pois valitsemastaan sote-keskuksesta. Jos taas sote-keskuksessa täytyy odottaa sinne maakunnasta tulevaa ryhmää, saattaa syntyä hoitoviiveitä. Vaikuttaa epätodennäköiseltä, että maakunnassa tulisi olemaan tällaisia liikkuvia asiantuntijaryhmiä riittävästi takaamaan esimerkiksi kaikissa sote-keskuksissa jouhevan päihde- ja mielenterveyshoidon toteutuksen.

10. **Lakiluonnoksen 4 luvussa** säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos.

10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on myönteistä, että lakiluonnos antaa mahdollisuuden valinnan tekemiseen sekä tiedonhallintapalveluita hyödyntäen että muulla tavoin kirjallisesti.

10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

11. **Lakiluonnoksen 5 luvussa** säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä.

11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

- a. X liian laaja
- b. sopiva
- c. liian suppea

Vapaamuotoiset huomiot

Asiakassetelin kohtiin 10 ja 11 liittyy riskitekijöitä ja ne voivat saattaa maakunnat ja niiden asukkaat eriarvoiseen asemaan: joissain maakunnissa oletettavasti joudutaan rajoittamaan asiakassetelin käyttöä, jotta päivystyksellinen ja kiireellinen hoito ei vaarannu.

11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Olennaista maakunnan liikelaitoksen toiminnan näkökulmasta on setelin arvon suuruus ja se, kuinka se tukee asiakkaan valintaa. Myös liikelaitoksen kustannukset ja niiden muodostuminen mm. päivystystoiminnan ylläpitämisestä tullevat vaikuttamaan merkittävästi setelin suuruuden määrittelyssä. Toisaalta setelin arvon olisi oltava sellainen, että asiakkaan maksuosuus ei nouse. Asiakassetelin kohtien 10 ja 11 mukaisen toiminnan osalta on myös haastavaa etukäteen päättää, tulisiko asiakassetelien käyttö vaarantamaan maakunnan lakisääteistä toimintaa eli käytännössä ympärivuorokautisen päivystyksen toteutusta.

11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Erikoissairaanhoidon päivystyksen vaarantuminen on laajamittaiseen asiakassetelin käyttöön liittyvä keskeinen ongelma ja riskitekijä.

Huomioitavaa on myös, että maakuntien voidessa itsenäisesti päättää asiakassetelin kohtien 10 ja 11 käytöstä tai lakia laajemmasta asiakassetelin käytöstä voidaan päätyä tilanteeseen, jossa myös valtakunnallisesti keskitetty toiminto voi vaarantua.

11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Lakiehdotuksen mukainen asiakassetelijärjestelmä, jota olisi pakko tarjota asiakkaalle, on maakunnan vastuulla olevan asiakassuunnitelman integraation toteutuksen näkökulmasta monimutkainen ja osin riskialtis (tietotekniikka) toimintamalli. Toisaalta asiakassuunnitelma ei ole juridisesti sitova dokumentti toisin kuin maakunnan tekemät hallinnolliset asiakassetelipäätökset.

12. **Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin** henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin

- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Ongelmallista asiakkaan valinnan mahdollisuuksien näkökulmasta on, ettei maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin voida käyttää henkilökohtaista budjettia. Henkilökohtaista budjettia on kokeiltu Suomessa varsin pienimuotoisesti ja mikäli tämä valinnanvapausmalli aiotaan velvoittaa otettavan käyttöön heti maakuntauudistuksen alkuvaiheessa, tulee pikaisesti käynnistää huomattavasti nykyisiä kokeiluja laaja-alaisempia pilotteja.

13. **Lakiluonnoksen 7 luvussa** säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. X ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kuvattu järjestelmä on monimutkainen ja se vaatii luotettavasti eri toimijoiden välillä tietoa siirtävät tietojärjestelmät. Tästä syystä on vaikeaa ennakoida, pystytäänkö yksi asiakassuunnitelma toteuttamaan niin, että sitä voisivat joustavasti käyttää asiakkaan valitsemat eri tuottajat ja myös eri maakunnissa toimivat palvelutuottajat. Samoin asiakassuunnitelman juridinen luonne tulisi olla lakiesityksessä määritelty tarkemmin ts. mistä syntyy valituskelpoinen päätös: maakunnan viranhaltijan tekemästä asiakassuunnitelmasta vai asiakassuunnitelman toteuttamiseksi tehdyistä hallintopäätöksistä? Entä asiakassuunnitelmaan sisältyvät terveydenhuollon palvelut: syntyykö maakunnan tekemästä asiakassuunnitelmasta jossain vaiheessa asiakkaalle/potilaalle valituskelpoinen päätös?

14. **Lakiluonnoksen 8 luvussa** säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä.

14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Yhteiset valtakunnalliset laatukriteerit palveluntuottajille tällä hetkellä puuttuvat, vaikka ne tultaneenkin myöhemmässä vaiheessa antamaan / säätämään. Tuottajan pitkäaikainen sitoutumisvelvollisuus tarjoamaansa palveluun puuttuu.

14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

- a. X kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a. kyllä

- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Toisesta maakunnasta asiakkaan valitseman palvelutuottajan hyväksymismenettely vaikuttaa epäselvältä.

15. **Lakiluonnoksen 9 luvussa** säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksentaivoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a. X kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

16. **Lakiluonnoksen 10 luvussa** säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kriteereissä työssäkäynti on epämääräinen: jos asukas on työttömänä eikä hänellä ole oikeutta käyttää työterveyshuoltoa, niin tilanne vaihtelee yksilön kohdalla.

Toisaalta voidaan ajatella, että työttömistä työikäisistä tulisi saada paremmat korvaukset. Erilaisten simulaatioiden kautta saatavat tulokset voisivat edesauttaa korvauserusteista päätettäessä.

16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. X ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Maakuntien tilanne ja tarpeet ovat erilaisia. Valtioneuvoston asetuksella ei pitäisi sitovasti säätää koko maan minimikorvaustasoa, vaan jos asetuksella jotain säädetään, pitäisi säätää korvauksen maksimitaso.

16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

- a. kyllä
- b. X kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-Maakunnan sote-keskuksen on kuitenkin aina velvollista järjestää palvelu asiakkaalle, jos yksityinen sote-keskus ei siihen pystyisi. Tältä osin maakunnan sote-keskusten vaatimukset ovat tiukemmat.

17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta.

17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveyspalveluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin
- d. ei
- e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

-

17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin

- d. ei
e. X ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Syrjäseuduille saadaan uusia palveluntuottajia asiakaseteleiden ja henkilökohtaisen budjetin tuomien mahdollisuuksien myötä.

18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

- a. kyllä
b. kyllä pääosin
c. X ei pääosin
d. ei
e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Vaikutusten ennakoarviointi terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden siirtymisestä eri työnantajien välillä ja yleensä riittävydestä laissa esitettyjen palvelujen tuottamiseen ovat puutteelliset. Samoin valinnanvapauslainsäädännön vaikutukset sote- ammattihenkilöiden perus- ja jatkokoulutuksen osalta ovat riittämättömät.

Edelleen on huomioitava, että uudistuksen vaikutustenarvioinnissa käytetyt kokemukset muista maista muun muassa valinnanvapauden ja henkilökohtaisen budjetin osalta eivät ole yksi yhteen Suomen kanssa.

19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

- Itsessään sote uudistus on kuntanäkökulmasta merkittävin muutos.

20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Esitetyn valinnanvapauslainsäädännön mukaisen toiminnan onnistunut ja potilas/asiakasturvallisuuden takaava toimintamalli vaatisi jo kokeiluvaiheessa tähän tietojärjestelmän, jota pystyttäisiin hyödyntämään koko maassa. Toimintamalli on haavoittuva, jos tietojärjestelmä ei toimi. Lisäksi potilaan yksityisyydensuojan ja eri lakien vaatiman tietosuojan toteutuminen ja turvaaminen keskitetyssä ja lukuisten eri tahojen käytössä olevassa tietojärjestelmäverkossa on erittäin haastava kokonaisuus.

Päihde- ja mielenterveyspalveluja ei ole käsitelty tässä lainsäädännössä.

Asiakassuunnitelma ei ole juridisesti sitova dokumentti toisin kuin maakunnan tekemät hallinnolliset asiakassetelipäätökset.

Valinnanvapauslaista riippumatta tulee valtakunnallisesti rakentaa yhdenmukainen tietojärjestelmä potilas- ja asiakastietojen hallintaan, joko KANTA-sovellusta laajentamalla tai muilla järjestelmillä, jolloin potilasturvallisuuden, hoidon porrastuksen ja joustavuuden on mahdollista kehittyä. Perhepalveluiden pirstaloituminen on omiaan lisäämään uudistukseen liittyviä haasteita.

21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen

[Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.](#)